

DIE KOGNITIEWE, PERSOONLIKHEIDS- EN BELANGSTELLINGSPROFIELE VAN HOMOGENE KLASSE, GEVORM AAN DIE HAND VAN DIE JUNG-PERSOONLIKHEIDSVRAELYS

C.A. CARSTENS

J.M. SCHEPERS

Departement Menslike Hulpbronbestuur

Randse Afrikaanse Universiteit

ABSTRACT

The cognitive, personality and interest profiles of homogeneous classes formed with reference to the Jung Personality Questionnaire. The principal aim of the study was to determine whether individuals can be classified into natural classes according to the dimensions of the Jung Personality Questionnaire (JPQ), viz. introversion-extraversion, feeling-thinking, intuition-sensing and perception-judging. Five clusters were obtained by means of a cluster analysis. Multivariate analysis of variance revealed statistically significant differences between the obtained clusters in terms of the mean vectors of scores from the Senior Aptitude Test (SAT), the Sixteen Personality Factor Questionnaire (16-PF) and the 19 Field Interest Inventory (19-FII). One-way analysis of variance was used to test the differences amongst the five clusters in terms of the above mentioned mean scores. Statistically significant results were obtained.

OPSOMMING

Die hoofdoel van die studie was om die teorie van Jung te gebruik ten einde vas te stel of persone in natuurlike klasse ingedeel kan word aan die hand van die vier bipolêre persoonlikheidsdimensies van die Jung-persoonlikheidsvraelys (JPV), naamlik introversie-ekstraversie, gevoel-denke, intuïsie-waarneming en persepsie-beoordeling. Deur middel van bondelontleding is vyf bondels verkry en met behulp van meerveranderlike variansieontleding is vasgestel dat die bondels statisties beduidend van mekaar verskil ten opsigte van die vektore van gemiddeldes van die Senior Aanlegtoets (SAT), die Sestien-persoonlikheidsfaktorvraelys (16-PF), en die Negentienveld-belangstellingsvraelys (19-VBV). Die verskille tussen bondels ten opsigte van die bogemelde tellings, is deur middel van eenrigting-variensieontleding ondersoek en statisties beduidende resultate is verkry.

Elke leerling word gedurende sy skoolloopbaan gekonfronteer met 'n legio van keuses. Hy moet besluit watter sportsoort hy wil beoefen, watter studiemetodes die gewenste resultate sal lewer, watter vakke hy moet kies en selfs watter vriende hy mee geassosieer wil wees. Een van die belangrikste keusemomente is egter wanneer 'n jongmens teen die einde van sy skoolloopbaan oor 'n toekomstige beroep moet besluit. Hierdie keuse is veral belangrik aangesien die jongmens 'n baie groot gedeelte van sy toekoms op daardie keuse gaan bou, en realistiese besluite noodsaaklik is vir beroepstevredenheid, produktiwiteit en motivering vir verdere studie en persoonlike ontwikkeling. Hierdie beroepskeuse is nie net vir die individu belangrik nie, maar het ook indirek 'n invloed op die produktiwiteit en werkstevredenheid van die mannekrag van die land.

Tans word die klem gelê op die aanleg, intelligensie, belangstelling en persoonlikheid van die individu. Verskeie navorsers het gevind dat daar 'n verband bestaan tussen persoonlikheidstipes en verskillende beroepsrigtings en dat 'n persoonlikheidsontleding, tesame met metings van aanleg en belangstelling, 'n belangrike bydrae kan lewer tot beroepskeuse en personeelkeuring.

In hierdie ondersoek het die klem geval op persoonlikheids-eienskappe. Veral die vier bipolêre persoonlikheidsdimensies, introversie-ekstraversie, denke-gevoel, intuïsie-waarneming

en persepsie-beoordeling, soos deur Carl Gustav Jung beskryf, is ondersoek (Jung, 1923).

Uit navorsing wat met behulp van die Myers-Briggs Type Indicator gedoen is (Myers, 1962) het dit geblyk dat die vier bipolêre persoonlikheidsdimensies wat deur Jung gepostuleer is met vrag gebruik kan word om voorspellings te maak aangaande die beroepsvoorkeure van spesifieke persoonlikheidstipes.

Verskeie navorsers is dit eens dat individue ten opsigte van persoonlikheids-eienskappe natuurlike "klasse" vorm, wat elkeen 'n redelike interne homogeniteit vertoon, asook 'n mate van onderlinge onafhanklikheid. Die aantal klasse wat verkry of gepostuleer word, verskil afhangende van die teorie of metingsproses wat deur die navorsers toegepas word.

Die doel van die studie was om (a) vas te stel of persone in natuurlike klasse ingedeel kan word aan die hand van die vier persoonlikheidsdimensies van die Jung-persoonlikheidsvraelys, (b) die relatiewe groottes van die klasse statisties te bereken, (c) die gemiddelde profiel van elke klas te bepaal ten opsigte van persoonlikheid, aanleg en belangstelling en (d) te bepaal hoedanig hierdie klasse van mekaar verskil ten opsigte van persone se voorkeure vir bepaalde studie- of beroepsrigtings.

Die Jung-persoonlikheidsvraelys (JPV) is gebaseer op die persoonlikheidsteorie van Jung (1923). Die mees prominente aspek van Jung se teorie, wat dit onderskei van die meeste ander persoonlikheidsteorieë is die feit dat hy die teleologiese en kousale kombineer in sy siening van persoonlikheid (Hall

en Linzey, 1970). Volgens hom word persoonlikheid nie net beïnvloed deur persoonlike ervaring en geskiedenis (kousaliteit) nie, maar ook deur doelstellings en ambisie (teleologie). Die teleologiese aspek van persoonlikheid is van die grootste belang in 'n beroepskeuse, dog die kousale sy daarvan kan nie sonder meer geïgnoreer word nie.

Volgens Jung (1949) bestaan die psige uit 'n konstellasie van interaktiewe entiteite en vlakke van bewussyn.

Daar kan drie vlakke van bewussyn van die psige onderskei word, naamlik die bewuste, die persoonlike onbewuste en die kollektiewe onbewuste (Jung, 1923).

Die waarneembare gedrag van 'n persoon vind op die bewuste vlak van die psige plaas en daarom word die JPV gebaseer op die twee houdings, introversie en ekstraversie, en die vier funksies, denke, gevoel, intuïsie en waarneming.

Die ego is 'n georganiseerde konstellasie van bewuste waarnemings, gevoelens en geheue. Dit vorm die sentrum van die bewussyn en is verantwoordelik vir die gevoel van kontinuïteit en identiteit.

Die persoonlike onbewuste bestaan uit gewaarwordings wat aanvanklik op bewuste vlak teenwoordig was, maar wat verdruk, onderdruk, geïgnoreer of vergeet is of wat subliminaal waargeneem is.

Die inhoud van die kollektiewe onbewuste word gevorm deur argetipes wat beskryf kan word as oorgeërfde, onbewuste oerbeelde. Net soos die inhoud van die persoonlike onbewuste soms saamgegroep word om komplekse te vorm, kan die argetipes ook kombinasies of groeperings vorm. Volgens Jung is argetipes universeel, met ander woorde elke persoon word gebore met dieselfde basiese argetipes. Elke persoon se persoonlike ervaring is egter verantwoordelik vir sy eie bewuste manifestasie en diversifikasie van daardie argetipes. Jung maak egter ook voorsiening daarvoor dat daar groot verskille in die ontwikkeling van verskillende kultuurgroepe ontstaan het, hierdie verskille ook op die argetipes oorgedra word (Jung, 1923).

DIE DINAMIEK VAN PERSOONLIKHEID

Volgens Jung (1923) is die psige 'n energiesisteen wat daarna streef om ekwilibrium in die energievlakke binne die sisteem te bewerkstellig. Hierdie energiesisteen is egter nie geslote nie, aangesien dit voortdurend energie vanuit die omgewing deur die sintuie ontvang.

Jung (1923) het na aanleiding van jarelange observasie van persone enkele basiese psigiese prosesse geïdentifiseer en beskryf en aangetoon hoe verskillende kombinasies van hierdie prosesse tot die vorming van 'n aantal persoonlikheidstipes lei.

Die Houdings en Funksies

Jung (1923) omskryf 'n houding as 'n verwagting met 'n bepaalde mate van selektiwiteit en rigting. Wanneer 'n persoon byvoorbeeld 'n ekstravertiewe houding verkies, word dit by hom 'n gewoonte om alle bewuste psigiese aktiwiteit na objekte buite homself te rig. Daar vind gewoonlik 'n kompensasie ten opsigte van die bewuste ekstravertiewe houding plaas, deurdat die onbewuste houding introvertief is. Volgens Jung is 'n psigiese funksie 'n bepaalde vorm van psigiese aktiwiteit wat relatief konstant bly in veranderende omstandighede. Hy onderskei vier basiese funksies, wat volgens hom nie verwant is aan mekaar nie en ook nie na mekaar herlei kan word nie. Die twee houdings, introversie en ekstraversie, en die vier funksies naamlik gevoel, denke, intuïsie en waarneming, word vervolgens bespreek.

Ekstraversie veronderstel dat 'n persoon se libido (psigiese energie) na objekte buite homself vloei. Hy handhaaf 'n positiewe verhouding met die eksterne wêreld en hy verkies om sy persepsie en beoordeling op die objekte en mense in sy onmiddellike omgewing te rig (Jung, 1923).

By die introvert vloei die libido van die objek na die subjek en handhaaf die persoon 'n negatiewe verhouding met die eksterne wêreld (Jung, 1923). Sy bewuste is op sy innerlike, subjektiewe wêreld gerig, met ander woorde die abstraksie wat hy vir homself van die eksterne wêreld maak.

Die vier funksies wat deur Jung onderskei word kan in twee groepe verdeel word, naamlik beoordelende funksies (gevoel en denke) en perseptuele funksies (intuïsie en waarneming).

Waarneeming kan gesien word as die somtotaal van sensoriese gewaarwording en dui die bestaan van 'n entiteit aan. Die basiese funksie van denke is om 'n entiteit te onderskei en 'n naam daaraan te gee. Gevoel is 'n funksie wat 'n bepaalde waarde aan 'n entiteit gee. Intuïsie is 'n funksie wat die tyd-dimensie bybring, aangesien dit die mens in staat stel om die verlede of die toekoms van 'n entiteit te probeer bepaal.

'n Voorgevoel is met ander woorde 'n intuitiewe aanvoeling van 'n toekomstige gebeurtenis, sonder dat konkrete feite daarvoor beskikbaar is (Jung, 1968).

Die twee houdings en vier funksies maak sestien persoonlikheidstipes ($2^4 = 16$) moontlik, wat in Tabel 1 aangedui word.

TABEL 1
**PERSOONLIKHEIDSTIPES VOLGENS HOUDINGS-
VOORKEUR, DOMINANTE EN HULPFUNKSIE**

1) Ekstravertiewe gevoelstipe met intuïsie	(EGNB)
2) Ekstravertiewe gevoelstipe met waarneming	(EGWB)
3) Ekstravertiewe denktipe met intuïsie	(EDNB)
4) Ekstravertiewe denktipe met waarneming	(EDWB)
5) Ekstravertiewe intuitiewe tipe met gevoel	(EGNP)
6) Ekstravertiewe intuitiewe tipe met denke	(EDNP)
7) Ekstravertiewe waarnemingstipe met gevoel	(EGWP)
8) Ekstravertiewe waarnemingstipe met denke	(EDWP)
9) Introvertiewe gevoelstipe met intuïsie	(IGNB)
10) Introvertiewe gevoelstipe met waarneming	(IGWB)
11) Introvertiewe denktipe met intuïsie	(IDNB)
12) Introvertiewe denktipe met waarneming	(IDWB)
13) Introvertiewe intuitiewe tipe met gevoel	(IGNP)
14) Introvertiewe intuitiewe tipe met denke	(IDNP)
15) Introvertiewe waarnemingstipe met gevoel	(IGWP)
16) Introvertiewe waarnemingstipe met denke	(IDWP)

Die dominante funksie is die funksie wat die persoon die meeste gebruik en wat sy lewe in 'n groot mate beheers. In sy optrede sal hy altyd voorkeur aan daardie funksie gee. Al die ander funksies staan in diens van die dominante funksie. Die dominante funksie vind altyd uitdrukking in 'n voorkeurhouding, byvoorbeeld ekstraversie.

Die dominante funksie word in die voorkeurhouding gemanifesteer, terwyl die hulpfunksie in die teenoorgestelde houding gemanifesteer word. Die ekstravert se hulpfunksie sal dus 'n introvertiewe houdingsvoorkeur openbaar.

LITERATUUROORSIG

Introversie-ekstraversie is een van die veranderlikes wat in die meeste persoonlikheidsvraelyste as faktor realiseer.

Volgens Morris (1979) wil dit voorkom of ekstravertiewe en introvertiewe geneigdheids, 'n natuurlike verskynsel in menslike gedrag is. In faktoranalitiese studies is gevind dat dit een van die faktore is wat heelwat van die gemeenskaplike variasie verklaar.

Peterson (1965) beweer dat die meeste veranderlikes wat in persoonlikheidsvraelyste gebruik word op die een of ander konstante manier verband hou met die introversie-ekstraversiedimensie.

'n Belangrike aspek van introversie-ekstraversie word deur Morris (1979) toegelig. Hierdie houdingsvoorkeur word reeds in die vroeë kinderjare waargeneem en die manifestasie daar-

van bly relatief konstant met persoonlikheidsontwikkeling en kan moontlik 'n aanduiding wees dat introversie-ekstraversie 'n geneties gefundeerde persoonlikheidseienskap is.

Daar word in die algemene gebruikstaal verskillende konnotasies aan die vier funksies, te wete gevoel, denke, waarneming en intuïsie geheg. Navorsers postuleer ook uiteenlopende modelle waarvolgens die funksionering van die verskillende funksies beskryf word.

Daar bestaan sover bekend slegs vier vraelyste wat op Jung se persoonlikheidsteorie gebaseer is, naamlik die Myers-Briggs Type Indicator (MBTI), die Gray-Wheelwrighttoets, die Personal Style Inventory, en die Jung-persoonlikheidsvraelys (JPV).

Navorsing met betrekking tot hierdie vraelyste het aangetoon dat Jung se benadering tot psigologiese tipes met vrug gebruik kan word in 'n verskeidenheid toepassingsgebiede, byvoorbeeld in die opvoedkunde, die bestuurswese, en selfs by die interpretasie van kunswerke.

NAVORSINGSONTWERP

Die navorsingsontwerp sluit die volgende aspekte in, naamlik steekproefneming, meetinstrumente, en statistiese ontleding.

Steekproefneming en meetinstrumente

Die eerste stap in die navorsingsontwerp is steekproefneming. 'n Toetsbattery word jaarliks op die volle eerstejaarinname van die Randse Afrikaanse Universiteit toegepas, en die Jung-persoonlikheidsvraelys is op 'n steekproef van bykans 1 000 van hierdie studente toegepas. Volledige data ten opsigte van die gekose meetinstrumente is vir 857 studente verkry. Die steekproef bestaan uit 454 mans en 403 dames. Die samestelling van die steekproef word in Tabel 2 aangetoon.

**TABEL 2
SAMESTELLING VAN DIE STEEKPROEF**

Fakulteit	Steekproef	%	Populasie	%
Opvoedkunde	62	(7,23)	135	(7,20)
Regsgeleerdheid	66	(7,70)	105	(5,60)
Ekonomiese & Bestuurswetenskappe	302	(35,24)	734	(39,17)
Natuurwetenskappe	91	(10,62)	223	(11,90)
Lettere & Wysbegeerte	229	(26,72)	569	(30,36)
Ingenieurswese	107	(12,49)	108	(5,76)
Totaal	857		1 874	

Die meetinstrumente wat in hierdie studie gebruik is, is die Jung-persoonlikheidsvraelys (JPV), die Senior Aanlegtoets (SAT), die Sestien-persoonlikheidsfaktorvraelys (16-PF) en die Negentienveld-belangstellingsvraelys. Hierdie instrumente is vir Suid-Afrikaanse omstandighede aangepas en beskik volgens die handleidings oor aanneemlike metriese eienskappe (Du Toit, 1983; Fouché & Verwey, 1978; Cattell, Eber & Tat-suoka, 1970; Fouché & Alberts, 1971).

Statistiese ontleding en resultate

Bondelontleding

Ten einde vas te stel of die steekproef in homogene klasse ingedeel kan word aan die hand van die vier persoonlikheidsdimensies soos deur Jung beskryf, is daar van 'n bondelontledingstechniek gebruik gemaak.

Hierdie program staan bekend as Clix (Muller, 1975) en funksioneer op die basis van 'n iteratiewe herklassifisering van objekte. Die grootste getal bondels wat verwag word, moet vooraf gespesifiseer word, waarna die program iteratief minder bondels vorm totdat 'n optimale getal bondels verkry word.

Hierdie metode lewer egter selde volkome uitsluitel en die optimale getal bondels moet meestal deur inspeksie van die data verkry word.

Vanweë die aard van die samestelling van die persoonlikheidsdimensies van die JPV is daar besluit om die ontleding met (2⁴ = 16) bondels te begin. Die proses is met 10 bondels as aanvangspunt herhaal, dog die oplossings was in wese dieselfde.

Ná inspeksie van die data is besluit om aan die hand van die gemiddeldes van elk van die vier JPV-veranderlikes te bepaal watter persoonlikheidstipes, wat deur Jung (1923) gepostuleer is, in elke bondel voorkom. Drie oplossings, te wete vir ses, vyf en vier bondels word in Tabelle 3 tot 5 aangegee.

**TABEL 3
GEMIDDELDDES VAN DIE VIER JPV-SKALE
TEN OPSIGTE VAN 6 BONDELS**

BONDELS	N	GEMIDDELDDES				PERSOONLIKHEIDSTIPE
		(IE)	(GD)	(NW)	(PB)	
1	159	25,93	25,72	23,76	11,20	EDWP (8)
2	135	18,02	15,42	25,04	12,94	IGWP (15)
3	131	11,92	30,15	21,96	12,03	IDWP (16)
4	187	30,06	12,97	18,58	16,32	EGNB (1)
5	98	31,07	11,96	8,73	23,30	EGNB (1)
6	147	25,01	26,35	12,72	18,19	EGNB (3)

**TABEL 4
GEMIDDELDDES VAN DIE VIER JPV-SKALE TEN OPSIGTE
VAN 5 BONDELS**

BONDELS	N	GEMIDDELDDES				PERSOONLIKHEIDSTIPE
		(IE)	(GD)	(NW)	(PB)	
1	173	26,28	25,09	23,45	11,46	EDWP (8)
2	180	20,27**	14,67	23,89	13,56	(IE)GWP(7 & 15)
3	146	12,52	29,86	21,79	12,02	IDWP (16)
4	214	31,33	11,76	13,79	19,65	EGNB (1)
5	144	25,92	25,93	12,13	18,95	EDNB (3)

* Aangesien die gemiddeld van hierdie bondel bykans op die skaalmiddelwaarde lê, is sowel introverte as ekstraverte in hierdie bondel ingesluit.

**TABEL 5
GEMIDDELDDES VAN DIE VIER JPV-SKALE
TEN OPSIGTE VAN 4 BONDELS**

BONDELS	N	GEMIDDELDDES				PERSOONLIKHEIDSTIPE
		(IE)	(GD)	(NW)	(PB)	
1	248	22,77	16,59	24,26	12,71	EGWP (7)
2	184	13,92	29,09	22,77	11,79	IDWP (16)
3	216	30,99	11,86	13,21	20,52	EGNB (1)
4	209	26,58	26,61	15,20	26,52	EDNB (3)

As die aanname sou geld dat persone eweredig oor die sestien persoonlikheidskategorieë verspreid lê, sou die aanvanklike sestien bondels al die kategorieë verteenwoordig het, met ongeveer gelyke getalle persone in elke bondel. Dit was egter nie die geval nie en daar kan aanvaar word dat die sestien persoonlikheidskategorieë nie ewekansig in die steekproef verspreid lê nie. Die bondels verteenwoordig dus nie 'n blote disseksie van die populasie nie, maar 'n natuurlike groepering.

Na deeglike bestudering van die stelle bondels ten opsigte van bondelgemiddeldes en die ooreenstemmende persoonlikheidstipes, is besluit om vyf bondels as die optimum te kies, aangesien die stel van ses bondels twee bondels, te wete bondels 4 en 5 ingesluit het, wat aan dieselfde persoonlikheidstipe (EGNB) behoort. Met die vorming van vyf bondels, is hierdie twee bondels saamgevoeg.

Met die vorming van vier bondels is bondels 1 en 2 saamgevoeg. Hierdie samevoeging het meegebring dat die persoonlikheidstipe (EDWP) wat deurgaans voorgekom het, verdwyn het. Op grond van hierdie oorwegings is vyf bondels as die optimale getal bondels gekies. Die vyf bondels kan soos volg beskryf word:

Bondel 1: (EDWP)	Ekstravertiewe waarnemingstipe met denke
Bondel 2: (I/EGWP)*	Introvertiewe/ekstravertiewe waarnemingstipe met gevoel
Bondel 3: (IDWP)	Introvertiewe waarnemingstipe met denke
Bondel 4: (EGNB)	Ekstravertiewe gevoelstipe met intuïsie
Bondel 5: (EDNB)	Ekstravertiewe denktipe met intuïsie

Meerveranderlike variansieontleding

Die verskille tussen die vyf bondels ten opsigte van die SAT, 16-PF- en 19-VBV-tellings, onderskeidelik, is ondersoek met behulp van meerveranderlike variansieontleding. Daar is gevind dat die bondels ten opsigte van die SAT-tellings statisties beduidend van mekaar verskil op die 1%-betekenispeil (Wilks se kriterium = 0,87813, met 'n geassosieerde F-waarde van 2,79 en grade van vryheid gelyk aan 40 en 3 198,41).

Die bondels verskil statisties beduidend van mekaar op die 1%-betekenispeil, ten opsigte van die 16-PF-tellings (Wilks se kriterium = 0,57659, met 'n geassosieerde F-waarde van 7,74 en grade van vryheid gelyk aan 64 en 3 278,98).

* Aangesien die gemiddeld van die introversie-ekstraversieskaal van bondel 2 baie na aan die middelwaarde van die skaal lê, is sowel introverte as ekstraverte in die groep ingesluit.

Ten opsigte van die 19-VBV-tellings, verskil die bondels statisties beduidend van mekaar op die 1%-betekenispeil (Wilks se kriterium = 0,51636, met 'n geassosieerde F-waarde van 7,13 en grade van vryheid gelyk aan 84 en 3 288,77).

Eenrigting-variensieontleding

Om die verskille in gemiddeldes tussen die onderskeie bondels, ten opsigte van die SAT, 16-PF- en 19-VBV-tellings te toets, is daar gebruik gemaak van eenrigting-variensieontleding met 4 en 852 grade van vryheid. Die resultate word in Tabela 6 tot 8, onderskeidelik, aangedui.

Uit Tabel 6 kan afgelei word dat die vyf bondels ten opsigte van die volgende skale van die SAT, statisties beduidend van mekaar verskil: SAT1 (Verbale Begrip), SAT2 (Berekening), SAT5 (Patroonvoltooiing), SAT6 (Figuurreekse), SAT7 (Ruimtelik 2-D), SAT8 (Ruimtelik 3-D).

TABEL 6
EENRIGTING-VARIANSIE-ONTLEDING VAN DIE VYF BONDELS TEN OPSIGTE VAN DIE GEMIDDELDES VAN DIE SATTELLINGS

VELD	BRON VAN VARIANSIE	SOM VAN KWADRATE	GEMIDDELDES VAN KWADRATE	F-WAARDE	P
SAT 1	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	187,504 11 256,438 11 443,942	46,876 13,212	3,548	0,0070*
SAT 2	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	634,144 34 721,627 35 355,771	158,536 40,753	3,890	0,0039*
SAT 3	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	135,110 25 104,776 25 239,886	33,778 29,466	1,146	0,3334
SAT 4	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	19,652 10 848,232 10 867,883	4,914 12,733	0,386	0,8189
SAT 5	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	642,253 26 829,717 27 471,970	160,563 31,490	5,099	0,0005*
SAT 6	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	558,572 25 413,358 25 971,930	139,643 29,828	4,682	0,0010*
SAT 7	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	1 108,510 32 321,931 33 430,441	277,128 37,937	7,305	0,0000*
SAT 8	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	1 451,808 23 273,824 24 725,631	362,952 27,317	13,287	0,0000*
SAT 9	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	77,485 11 235,388 11 312,873	19,371 13,187	1,469	0,2097
SAT10	Tussen groepe Binne groepe TOTAAL	103,477 17 748,992 17 852,469	25,869 20,832	1,242	0,2916

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Die vyf bondels verskil statisties beduidend van mekaar ten opsigte van die volgende skale van die 16-PF: PF1 (Sosialiteit), PF3 (Emosionele Ryphheid), PF4 (Dominansie), PF5 (Sorgvryheid), PF7 (Avontuurlustigheid), PF8 (Emosionele Gevoelvol-

heid), PF10 (Onkonvensioneel), PF11 (Skerpsinnigheid), PF12 (Skuldgeneigdheid), PF13 (Radikalisme), PF14 (Selfgenoegsaamheid) en PF15 (Selfbeheersing) (Tabel 7).

TABEL 7
EENRICHTING-VARIANSIE-ONTLEDING VAN DIE VYF BONDELS TEN OPSIGTE VAN DIE GEMIDDELTES VAN DIE 16-PFTELLINGS

VELD	BRON VAN VARIANSIE	SOM VAN KWADRATE	GEMIDDELTES VAN KWADRATE	F-WAARDE	P
PF 1	Tussen groepe	2 305,534	576,383	42,040	0,0000*
	Binne groepe	11 681,293	13,710		
	TOTAAL	13 986,826			
PF 2	Tussen groepe	34,934	8,734	2,325	0,0549
	Binne groepe	3 199,995	3,756		
	TOTAAL	3 234,929			
PF 3	Tussen groepe	224,327	56,082	3,120	0,0146
	Binne groepe	15 315,958	17,977		
	TOTAAL	15 540,285			
PF 4	Tussen groepe	880,155	220,039	10,462	0,0000*
	Binne groepe	17 919,353	21,032		
	TOTAAL	18 799,508			
PF 5	Tussen groepe	2 264,774	556,194	22,768	0,0000*
	Binne groepe	21 187,118	24,868		
	TOTAAL	23 451,893			
PF 6	Tussen groepe	81,976	20,494	1,368	0,2433
	Binne groepe	12 766,222	14,984		
	TOTAAL	12 848,198			
PF 7	Tussen groepe	1 837,772	459,443	17,181	0,0000*
	Binne groepe	22 783,470	26,741		
	TOTAAL	24 621,242			
PF 8	Tussen groepe	2 515,080	628,770	47,513	0,0000*
	Binne groepe	11 275,114	13,234		
	TOTAAL	13 790,194			
PF 9	Tussen groepe	126,722	31,681	3,681	0,0155
	Binne groepe	8 755,929	10,277		
	TOTAAL	8 882,651			
PF10	Tussen groepe	418,682	104,670	8,039	0,0000*
	Binne groepe	11 092,681	13,020		
	TOTAAL	11 511,363			
PF11	Tussen groepe	127,457	31,864	3,997	0,0032*
	Binne groepe	6 792,641	7,973		
	TOTAAL	6 920,098			
PF12	Tussen groepe	213,625	53,406	3,690	0,0055*
	Binne groepe	12 330,953	14,473		
	TOTAAL	12 544,579			
PF13	Tussen groepe	170,814	42,703	4,457	0,0014*
	Binne groepe	8 162,498	9,580		
	TOTAAL	8 333,312			
PF14	Tussen groepe	557,564	139,391	10,885	0,0000*
	Binne groepe	10 910,537	12,806		
	TOTAAL	11 468,100			
PF15	Tussen groepe	235,723	58,931	5,452	0,0002*
	Binne groepe	9 210,004	10,810		
	TOTAAL	9 445,727			
PF16	Tussen groepe	199,807	49,952	2,148	0,0731
	Binne groepe	19 809,995	23,251		
	TOTAAL	20 009,802			

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Volgens Tabel 8 verskil die vyf bondels statisties beduidend van mekaar ten opsigte van al die velde van die 19-VBV, met die uitsondering van VBV7 (Geselligheid).

TABEL 8
EENRIGTING-VARIANSIE-ONTLEDING VAN DIE VYF BONDELS TEN OPSIGTE VAN DIE GEMIDDELDES VAN DIE 19-VBV-TELLINGS

VELD	BRON VAN VARIANSIE	SOM VAN KWADRATE	GEMIDDELDES VAN KWADRATE	F-WAARDE	P
VBV 1	Tussen groepe	3 905,319	976,330	6,916	0,0000*
	Binne groepe	120 282,023	141,176		
	TOTAAL	124 187,342			
VBV 2	Tussen groepe	2 548,319	637,080	6,823	0,0000*
	Binne groepe	79 558,846	93,379		
	TOTAAL	82 107,165			
VBV 3	Tussen groepe	26 119,566	6 529,892	47,899	0,0000*
	Binne groepe	116 150,357	136,327		
	TOTAAL	142 269,923			
VBV 4	Tussen groepe	3 556,248	889,162	5,553	0,0002*
	Binne groepe	136 419,365	160,117		
	TOTAAL	139 975,613			
VBV 5	Tussen groepe	10 281,096	2 570,274	20,493	0,0000*
	Binne groepe	106 857,212	125,419		
	TOTAAL	117 138,308			
VBV 6	Tussen groepe	7 845,651	1 961,413	12,945	0,0000*
	Binne groepe	129 095,831	151,521		
	TOTAAL	136 941,482			
VBV 7	Tussen groepe	1 018,108	254,527	1,961	0,0984
	Binne groepe	110 563,626	129,770		
	TOTAAL	111 581,734			
VBV 8	Tussen groepe	7 304,506	1 826,127	12,549	0,0000*
	Binne groepe	123 982,479	145,519		
	TOTAAL	131 286,985			
VBV 9	Tussen groepe	19 855,498	4 963,875	31,692	0,0000*
	Binne groepe	133 447,886	156,629		
	TOTAAL	153 303,384			
VBV10	Tussen groepe	12 339,132	3 084,783	30,183	0,0000*
	Binne groepe	87 077,995	102,204		
	TOTAAL	99 417,127			
VBV11	Tussen groepe	4 971,767	1 242,942	12,170	0,0000*
	Binne groepe	87 013,185	102,128		
	TOTAAL	91 984,952			
VBV12	Tussen groepe	4 004,405	1 001,101	9,016	0,0000*
	Binne groepe	94 605,322	111,039		
	TOTAAL	98 609,727			
VBV13	Tussen groepe	6 628,873	1 657,218	14,105	0,0000*
	Binne groepe	100 099,705	117,488		
	TOTAAL	106 728,579			
VBV14	Tussen groepe	4 188,873	1 047,218	4,830	0,0007*
	Binne groepe	184 722,453	216,810		
	TOTAAL	188 911,326			
VBV15	Tussen groepe	3 178,731	794,683	6,213	0,0001*
	Binne groepe	108 971,305	127,901		
	TOTAAL	112 150,035			
VBV16	Tussen groepe	12 631,422	3 157,855	23,600	0,0000*
	Binne groepe	114 005,948	133,810		
	TOTAAL	126 637,370			
VBV17	Tussen groepe	4 420,884	1 105,221	14,140	0,0000*
	Binne groepe	66 595,583	78,164		
	TOTAAL	71 016,467			
VBV18	Tussen groepe	16 133,643	4 033,411	23,478	0,0000*
	Binne groepe	146 367,307	171,793		
	TOTAAL	162 500,950			
VBV19	Tussen groepe	8 590,496	2 147,624	11,065	0,0000*
	Binne groepe	165 365,700	194,091		
	TOTAAL	173 956,196			
VBV20	Tussen groepe	115,420	28,855	2,721	0,0286*
	Binne groepe	9 035,061	10,605		
	TOTAAL	9 150,481			
VBV21	Tussen groepe	205,021	51,255	4,297	0,0019*
	Binne groepe	10 163,588	11,929		
	TOTAAL	10 368,609			

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Post-hoc-vergelykings

Ten einde vas te stel welke bondels van mekaar verskil ten opsigte van 'n bepaalde veranderlike, is die Scheffé-toets vir eenvoudige *post-hoc*-vergelykings toegepas. Die resultate ten opsigte van die SAT-, 16-PF- en 19-VBV-tellings word onderskeidelik in Tabelle 9 tot 11 aangegee.

Uit Tabel 9 kan afgelei word dat bondel 2 statisties beduidend

van bondel 3 verskil ten opsigte van SAT2 (Berekening), SAT5 (Patroonvoltooiing), SAT6 (Figuurreekse), SAT7 (Ruimtelik 2-D) en SAT8 (Ruimtelik 3-D). Bondel 2 verskil ook statisties beduidend van bondel 5 ten opsigte van SAT1 (Verbale Begrip), SAT6 (Figuurreekse), SAT7 (Ruimtelik 2-D) en SAT8 (Ruimtelik 3-D). Ten opsigte van SAT7 en SAT8 verskil bondel 4 statisties beduidend van bondels 3 en 5.

TABEL 9
SCHEFFÉ POST-HOC-VERGELYKINGS TEN OPSIGTE VAN SATTELLINGS

VELD	VERSKIL IN GEMIDDELDDES TUSSEN BONDELS									
	BONDELS 1/2	BONDELS 1/3	BONDELS 1/4	BONDELS 1/5	BONDELS 2/3	BONDELS 2/4	BONDELS 2/5	BONDELS 3/4	BONDELS 3/5	BONDELS 4/5
SAT 1	0,3596	-0,8055	-0,4172	-0,9106	-1,1651	-0,7768	-1,2702*	0,3883	-0,1051	-0,4934
SAT 2	0,9394	-1,6915	-0,2829	-0,9314	-2,6309*	-1,2223	-1,8708	1,4086	0,7601	-0,6485
SAT 3	-0,5560	-0,6520	-1,1750	-0,4960	-0,0960	-0,6190	0,0570	-0,5230	0,1530	0,6760
SAT 4	-0,1240	0,1600	-0,2450	0,1100	0,2840	-0,1210	0,2340	-0,4050	-0,0500	0,3550
SAT 5	0,2889	-1,9085	-1,4660	-1,3676	-2,1974*	-1,7549	-1,6565	0,4425	0,5409	0,0984
SAT 6	-0,3347	-1,3665	-0,3710	-1,5531	-1,0318*	-0,0363	-1,2184*	0,9955	-0,1866	-1,1821
SAT 7	0,8936	-1,8166	0,8487	-1,5614	-2,7102*	-0,0449	-2,4550*	2,6653*	0,2552	-2,4101*
SAT 8	1,5800	-1,2519	1,4030	-1,6331	-2,8319*	-0,1770	-3,2131*	2,6549*	-0,3812	-3,0361*
SAT 9	0,3030	0,2110	-0,5070	-0,0810	-0,0920	-0,8100	-0,3840	-0,7180	-0,2920	0,4260
SAT10	-0,5570	-0,5640	-0,9940	-0,2780	-0,0070	-0,4370	0,2790	-0,4300	-0,2920	0,4260

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Volgens Tabel 10 het die meeste beduidende verskille tussen die bondels voorgekom ten opsigte van PF1 (Sosialeit), PF5

(Sorgvryheid), PF7 (Avontuurlustigheid), PF8 (Emosionele Gevoelvolheid) en PF14 (Selfgenoegsaamheid).

TABEL 10
SCHEFFÉ POST-HOC-VERGELYKINGS TEN OPSIGTE VAN 16-PFTELLINGS

VELD	VERSKIL IN GEMIDDELDDES TUSSEN BONDELS									
	BONDELS 1/2	BONDELS 1/3	BONDELS 1/4	BONDELS 1/5	BONDELS 2/3	BONDELS 2/4	BONDELS 2/5	BONDELS 3/4	BONDELS 3/5	BONDELS 4/5
PF 1	-0,4483	3,2054*	-1,6198*	1,3396*	3,6537*	-1,1715*	1,7879*	-4,8252*	-1,8658*	2,9594*
PF 2	-0,2990	-0,4350	-0,5390	-0,5310	-0,1360	-0,2400	-0,2320	-0,1040	-0,0960	0,0080
PF 3	0,4038	0,0559	0,7181	-0,8328	-0,3479	0,3143	-1,2366	0,6622	-0,8887	-1,5509*
PF 4	1,2499	-0,1705	-1,0960	-1,7388*	-1,4204	-2,3459*	-2,9887*	-0,9255	-1,5683	-0,6428
PF 5	1,7054*	3,2962*	-1,2496	-0,5302	1,5908	-2,9550*	-2,2356*	-4,5458*	-3,8264*	0,7194
PF 6	-0,3770	-0,1040	0,1200	0,6060	0,2730	0,4970	0,9830	0,2240	0,7100	0,4860
PF 7	1,4702	2,9411*	-1,1918	-0,4780	1,4709	-2,6620*	-1,9482*	-4,1329*	-3,4191*	0,7138
PF 8	-2,3107*	1,3920*	-2,8547*	0,8363	3,7027*	-0,5440	3,1470*	-4,2467*	-0,5557	3,6910*
PF 9	0,4870	-0,4640	-0,4430	-0,5010	-0,9510	-0,9300	-0,9880	0,0210	-0,0370	-0,0580
PF10	-1,4749*	-0,3716	-1,7230*	-0,4097	1,1033	-0,2481	1,0652	-1,3514*	-0,0381	1,3133*
PF11	-0,0723	-1,0318*	0,0674	-0,1857	-0,9595	0,1397	-0,1134	1,0992*	0,8461	-0,2531
PF12	-1,1082	-0,2985	-0,7358	0,3013	0,8097	0,3724	1,4095*	-0,4373	0,5998	1,0371
PF13	0,1854	-0,8749	-0,3194	-0,9812	-1,0603	-0,5048	-1,1666*	0,5555	-0,1063	-0,6618
PF14	-1,2456*	-2,1442*	-0,0613	-0,2919	-0,8986	1,1843*	0,9537	2,0829*	1,8523*	-0,2306
PF15	-0,5136	-0,4778	0,3819	0,9393	0,0358	0,8955	1,4529*	0,8597	1,4171*	0,5574
PF16	-1,1510	-0,6820	-1,1630	-0,2210	0,4690	-0,0120	0,9300	-0,4810	0,4610	0,9420

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Uit Tabel 11 blyk dit dat die volgende skale van die 19-VBV die meeste statisties beduidende verskille ten opsigte van die vyf bondels opgelewer het: VB3 (Taal), VB6 (Welsynswerk),

VB9 (Regte), VB10 (Kreatiewe Denke), VB13 (Praktiese Vroulik), VB16 (Klerklik), VB17 (Rondreis), VB18 (Natuur) en VB19 (Sport).

TABEL 11
SCHEFFÉ POST-HOC-VERGELYKINGS TEN OPSIGTE VAN 19-VBVTTELLINGS

VELD	VERSKIL IN GEMIDDELDDES TUSSEN BONDELS									
	BONDELS 1/2	BONDELS 1/3	BONDELS 1/4	BONDELS 1/5	BONDELS 2/3	BONDELS 2/4	BONDELS 2/5	BONDELS 3/4	BONDELS 3/5	BONDELS 4/5
VBV 1	0,0012	1,0833	-4,4709*	-2,8273	1,0821	-4,4721*	-2,8285	-5,5542*	-3,9106	1,6436
VBV 2	-1,6579	2,0511	1,6831	3,4265*	3,7090*	3,3410*	5,0844*	-0,3680	1,3754	1,7434
VBV 3	-5,4994*	7,2391*	-7,4688*	3,8401	12,7385*	-1,9694	9,3395*	-14,7079*	-3,3990	11,3089*
VBV 4	2,5333	-0,8679	2,1132	-3,1859	-3,4012	-0,4201	-5,7192*	2,9811	-2,3180	-5,2991*
VBV 5	-0,2539	3,2993	-6,7930*	0,0180	3,5532	-6,5391*	0,2719	-10,0923*	6,8110*	6,8110*
VBV 6	4,1542*	-2,8165	3,6823	-2,9415	-6,9707*	-0,4719	-7,0957*	6,4988*	-0,1250	-6,6238*
VBV 7	-0,5130	1,4110	1,1430	-0,8510	1,9240	1,6560	-0,3380	-0,2680	-2,2620	-1,9940
VBV 8	4,6797*	3,7816	-2,9460	-0,3665	-0,8981	-7,6257*	-5,0462*	-6,7276*	-4,1481	2,5795
VBV 9	4,2641*	-5,9039*	7,5232*	-2,4834	-10,1680*	3,2591	-6,7475*	13,4271*	3,4205	-10,0066*
VBV10	1,5485	7,3924*	-4,1979*	-1,1299	5,8439*	-5,7464*	-2,6784	-11,5903*	-8,5223*	3,0680
VBV11	2,7925	-2,4690	-0,1686	-4,5925*	-5,2615*	-2,9611	-7,7850*	2,3004	-2,1235	-4,4239*
VBV12	0,7714	3,3130	-3,2213	-0,8338	2,5416	-3,9927*	-1,6052	-6,5343	-4,1468*	2,3875
VBV13	-4,0063*	3,9945*	-2,8428	0,8538	8,0008*	1,1635	4,8601*	-6,8373*	-3,1407	3,6966*
VBV14	6,4205*	4,8638	2,9241	2,2129	-1,5567	-3,4964	-4,2076	-1,9397	-2,6509	-0,7112
VBV15	3,2690	3,6328	0,5828	-0,8967	0,3638	-3,8618*	-4,1657*	-4,2256*	-4,5295*	-0,3039
VBV16	-1,5242	2,8938	-8,0979*	-0,2350	4,4180*	-6,5737*	1,2892	-10,9917*	-3,1288	7,8629*
VBV17	-1,9436	3,1551*	-3,2803*	1,1265	5,0987*	-1,3367	3,0701*	-6,4354*	-2,0286	4,4068*
VBV18	3,9737	-5,7185*	4,7632*	-5,0430*	-9,6922*	0,7895	-9,0167*	10,4817*	0,6755	-9,8062*
VBV19	6,3475*	0,3725	6,1662*	-0,6320	-5,9750*	-0,1813	-6,9795*	5,7937*	-1,0045	-6,7982*
VBV20	-0,7970	-0,0220	-0,2550	0,3250	0,7750	0,5420	1,1220	-0,2330	0,3470	0,5800
VBV21	-0,4950	-0,7970	0,4080	0,4890	-0,3020	0,0930	0,9840	1,2050*	1,2860*	0,0810

* Statisties beduidend op die 5% betekenispeil

Fakulteit

Ten einde vas te stel hoedanig die vyf bondels binne die ses

studierigtings versprei is, is gebruik gemaak van die Chi-kwadraat van passing. Die resultate word in Tabel 12 aangedui.

TABEL 12
VERSPREIDING VAN DIE VYF BONDELS BINNE DIE FAKULTEITE

FAKULTEIT	EDWP	(IE)GWP	IDWP	EGNB	EDNB	GRADE VAN VRYHEID	X ²
OPVOEDKUNDE	7	27	2	21	5	4	38,64*
REGTE	26	14	10	7	9	4	17,49*
EKONOMIESE & BESTUURSWETENSKAPPE	67	60	64	63	48	4	3,80
NATUURWETENSKAPPE	22	23	17	18	11	4	4,99
LETTERE & WYSBEGEERTE	35	51	8	104	31	4	113,08*
INGENIEURSWESE	16	4	47	0	40	4	83,70*

* Statisties beduidend op die 1%-betekenispeil

Uit Tabel 12 kan afgelei word dat binne die fakulteit Opvoedkunde, die bondels (IE)GWP en EDNB met die hoogste frekwensie voorkom.

Binne die Regsfakulteit kom die hoogste frekwensie ten opsigte van die EDWP-bondel voor.

Die verspreiding van die vyf bondels binne die fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe, asook binne die fakulteit Natuurwetenskappe, is ongeveer eweredig, en kan moontlik toegeskryf word aan die heterogene samestelling van hierdie fakulteite.

Binne die fakulteit Lettere en Wysbegeerte is die EGNB-bondel die sterkste verteenwoordig.

Ten opsigte van die fakulteit Ingenieurswese kom daar twee bondels met hoë frekwensies voor, naamlik die IDWP- en EDNB-bondels.

BESPREKING EN GEVOLGTREKKING

Die karakterisering van die vyf klasse berus op die bevindinge ten opsigte van die SAT-, 16-PF-, 19-VBV-tellings, fakulteit, en geslag.

Die EDWP-klas

Hierdie klas bestaan hoofsaaklik uit mans wat op akademiese gebied gemiddeld presteer.

Hulle is inskiklik, goedig, saggeaard, konvensioneel, raak nie maklik ontsteld nie, is betroubaar, realisties en ernstig van aard. Hulle kan gesien word as staatmakers wat oor praktiese oordeel beskik, maar 'n gebrek toon aan spontane kreatiwiteit. Verder is hulle ook sosiaal-groepsgebonde en maak getroue volgelinge uit.

Persone in hierdie klas stel baie belang in numeriese aktiwiteite en hou ook van die uitvoerende kunste. Hulle toon gemiddelde belangstelling ten opsigte van die meeste ander belangstellingsvelde.

Die (IE)GWP-klas

Hierdie klas bestaan hoofsaaklik uit dames wat, in vergelyking met die ander klasse, die laagste presteer op akademiese gebied.

Hulle is inskiklik, navolgend, konvensioneel, ernstig, swygsaam, besorgd, getrou aan innerlike waardes, beheersd, konsensieus en ingetoë in die teenwoordigheid van die teenoorgetelde geslag.

Hulle handel gewoonlik op 'n praktiese, logiese wyse en is presies en puntenerig. Hulle is ook teerhartig en oorbeskermend, maar raak maklik ontsteld en is geneig om bekommerd en terneergedruk te raak.

Hulle stel hoofsaaklik belang in die uitvoerende kunste, taalaktiwiteite, prakties-vroulike aktiwiteite en klerklike werk. Hulle hou nie baie van welsynswerk, geskiedenis, openbare optrede, wetenskap en sport nie.

Die IDWP-klas

Hierdie klas bestaan hoofsaaklik uit mans wat bo-gemiddeld presteer op akademiese gebied.

Hulle is terughoudend, afsydig, onbuigsaam, presies, besorgd, peinsend, ongesellig, beheersd, konsensieus en prakties. Hulle is ook selfgenoegsaam, vindingryk, en gee voorkeur aan hul eie besluite. Hulle is in staat tot goeie selfbeheersing, het 'n sterk wilskrag en beskik oor 'n goeie selfbeeld.

Persone in hierdie klas stel die meeste in die regte en in die natuur belang. Hulle is nie baie lief vir die beeldende kunste, taalaktiwiteite, dienslewering, besigheid of klerklike aktiwiteite nie. Hulle reis ook nie graag nie.

Die EGNB-klas

Hierdie klas bestaan hoofsaaklik uit dames wat gemiddeld op akademiese gebied presteer.

Hulle is baie sosiaal, mededingend, onverskillig, lughartig, entoesiasies, ongebonde en sosiaal vrymoedig. Hulle is teerhartig en raak maklik emosioneel ontsteld en is soms verbeeldingryk, boheems en verstrooid. Hulle is ook sosiaal groepsgebonde en maak getroue volgelinge uit.

Persone in hierdie klas stel hoofsaaklik in die beeldende kunste, taalaktiwiteite, openbare optrede, kreatiewe denke, klerklike werk en rondreis belang. Hulle is egter nie baie lief vir sport, wetenskap en regsaktiwiteite nie.

Die EDNB-klas

Hierdie klas bestaan hoofsaaklik uit mans wat bo-gemiddeld op akademiese gebied presteer.

Hulle is nie baie sosiaal nie, maar is emosioneel stabiel, kalm en volwasse, selfgeldend, aggressief, mededingend, lughartig en entoesiasies. Hulle is ongebonde, verbeeldingryk, soms boheems, selfversekerd, ondersoekend, liberaal, vrydenkend en verontagsaam soms sosiale etiket.

Hulle stel hoofsaaklik belang in historiese gebeure, welsynswerk, regte, kreatiewe denke, besigheid en sport. Hulle stel nie belang in die uitvoerende kunste nie en is ook nie lief vir taalaktiwiteite nie.

Fakulteit

Die verspreiding van die vyf klasse binne die ses fakulteite maak 'n aantal verdere aannames ten opsigte van die vyf klasse moontlik.

Binne die fakulteit Opvoedkunde verteenwoordig die twee klasse wat met die hoogste frekwensie voorkom, naamlik die (IE)GWP- en EGNB-klasse, persone wat hoofsaaklik in uitvoerende kunste, taalaktiwiteit, en klerklike aktiwiteite belang stel.

Die EDWP-klas met die grootste verteenwoordiging binne die Regsfakulteit, se sterkste belangstelling is die uitvoerende kunste.

Die verspreiding van die klasse binne die fakulteit Ekonomiese en Bestuurswetenskappe, sowel as die fakulteit Natuurwetenskappe, is ongeveer eweredig. Hierdie verspreiding kan waarskynlik daaraan toegeskryf word dat die twee fakulteite saamgestel is uit 'n aantal heterogene onderafdelings, wat loopbaanontwikkelingsgeleenthede bied aan persone met uiteenlopende persoonlikhede en belangstellings.

Die EGNB-klas is baie sterk verteenwoordig binne die fakulteit Lettere en Wysbegeerte. Hierdie klas bestaan uit persone wat hoofsaaklik belang stel in beeldende kunste, taalaktiwiteite, openbare optrede, kreatiewe denke, klerklike werk en rondreis.

Die IDWP- en EDNB-klasse kom met die hoogste frekwensie binne die fakulteit Natuurwetenskappe voor. Hierdie klasse verteenwoordig persone wat in die eerste geval sterk analities van aard is en in die tweede geval, sterk belangstelling toon ten opsigte van kreatiwiteit en besigheid.

ALGEMEEN

Uit die beskrywings van elke klas is dit duidelik dat die vyf klasse ten opsigte van geslag, aanleg, persoonlikheid en beroepsbelangstelling van mekaar verskil.

Dit blyk ook dat die meeste persone in een van hierdie vyf klasse ingedeel kan word en dat hulle beroepsbelangstellings met die bevindings in hierdie studie sal ooreenstem.

'n Aantal riglyne vir die gebruik van die JPV kan uit hierdie studie afgelei word. As een of meer van 'n persoon se tellings op die skaalmiddelwaardes lê, kan die volgende riglyne gebruik word ten einde te besluit aan watter persoonlikheidstipe die persoon voorkeur gee:

Introversie-ekstraversie

Die steekproefgemiddeld van 23,88 bevestig die vermoede dat daar 'n voorkeur ten opsigte van die ekstravertiewe houding bestaan. 'n Persoon met 'n telling op die middelwaarde van die introversie-ekstraversieskaal kan dus as 'n introvert gereken word.

Gevoel-denke

Jung se aanname dat dames oorwegend voorkeur aan die gevoelsfunksie gee, terwyl mans die denkfunksie verkies, is in die studie bevestig. 'n Telling wat op die middelwaarde van die gevoel-denkeskaal val, kan dus in die geval van 'n dame as passend by die gevoelstipe gereken word. 'n Man met 'n telling wat op die middelwaarde van die skaal val kan insgeelyk as passend by die denktipe gereken word.

Intuisie-waarneming

Aangesien Jung se aanname ten opsigte van geslagsvoorkeure vir intuïsie en waarneming ook bevestig is, kan bogenoemde beginsel ook in hierdie geval toegepas word. 'n Dame met 'n telling gelyk aan die middelwaarde van die intuïsie-waarnemingskaal kan dus as passend by die intuïtiewe tipe gereken word.

Persepsie-beoordeling

Die steekproefgemiddeld van 18,30 kan daarop dui dat meer persone die beoordelingsfunksies bo die perseptuele funksies verkies. Daar kan dus geredeneer word dat 'n persoon met 'n telling wat saamval met die middelwaarde van die persepsie-beoordelingskaal, persepsie bo beoordeling verkies.

Hoewel die resultate van hierdie studie hoofsaaklik beskrywend van aard is, toon dit ooreenkomste met die navorsingsdata verkry ten opsigte van die Myers-Briggs Type Indicator. Die resultate van hierdie studie kan gebruik word as basiese riglyn by die toepassing en vertolking van die JPV in beroepsvoorligtingsituasies.

Die besondere navorsingsveld is ryk aan moontlikhede en behoort verdere navorsing te stimuleer.

VERWYSINGS

- Allport, G.W. (1945). *Personality: a psychological interpretation*. New York: Holt.
- Cattell, R.B., Eber, H.W. & Tatsuoka, M.M. (1970). *Handbook for the Sixteen Personality Factor Questionnaire (16-PF)*. Illinois: Institute for personality and ability testing.
- Du Toit, L.B.H. (1983). *Handleiding vir die Jung-Persoonlikheidsvraelys (JPV)*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.
- Fouché, F.A. & Alberts, N.F. (1971). *Handleiding vir die 19-Veld-Belangstellingsvraelys*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.
- Fouché, F.A. & Verwey, F.A. (1978). *Handleiding vir die Senior Aanlegtoets: 1978-uitgawe (SAT 78)*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.
- Hall, C.S. & Lindzey, G. (1970). *Theories of personality*. New York: John Wiley & Sons.
- Jung, C.G. (1968). *Analytical psychology: its theory and practice*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Jung, C.G. (1949). *Modern man in search of a soul*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Jung, C.G. (1923). *Psychological types*. Vertaal deur H.G. Baynes. London: Routledge & Kegan Paul.
- Morris, L.W. (1979). *Extraversion and introversion: an interactional perspective*. Washington: Hemisphere Publishing Corporation.
- Muller, M.W. (1975). *A Comparison of some clustering techniques*. Johannesburg: University of the Witwatersrand (M.Sc Dissertation).
- Myers, B.I. (1962) *Manual. The Myers-Briggs Type Indicator*. Princeton: N.J. Educational Testing Service. 51-79.
- Peterson, D.E. (1965). Scope and generality of verbally defined personality factors. *Psychological Review*, 72, 48-59.